

МОДА 30-Х У РІВНОМУ: БІЛИЗНА МАРКИ «ГАЛЯ» ТА КАПЕЛЮХИ «VON-GOUT»

Повсякденне життя мешканців нашого міста недалекого минулого тепер дуже цікавить дослідників. Тема мало досліджена, оскільки донедавна здавалася неідейною та нецікавою для історичної науки. Але настав час і орієнтування змінилися, вірніше стали правильними, тому із задоволенням пишу про ... моду.

Вона повернулася, мода. Вона мила і жіночна, а для чоловіків – мужня і елегантна. Тепер, в 21 столітті, ми, нічого не придумавши нового, «безце-ремонно» списуємо її основні тенденції, перекладаючи усе на циклічність. І якщо б стильна людина з того, «польського періоду», з'явилася на наших сучасних вулицях, ми нічого не запідозрили, а, на-впаки, звернули б увагу на її модернову зовнішність.

Модна індустрія в міжвоєнний період на теренах Волині і, зокрема, в нашому місті швидко та радикально змінювала-ся, повторюючи тенденції заходу. Приїзд нових спеціалістів-«європейців» в Рівне та можливість бути за кордоном змі-нив стиль рівнян. Нескладний доступ до європейських товарів народного вжитку надав місцевим майстрам краси можли-вість втілити свою мету - гарно одягнути містян - в життя.

Швидко відкривалися магазини гото-вого одягу, тканин, швейної фурнітури, швейних машин, хутряні крамниці, модні ательє та кравецькі майстерні, взутте-

під № 214; магазин жіночих голо-вних уборів пана Керліха В. з гуч-ною назвою «Von-Gout» - по вули-ці 3 Травня, 134, інші також десь недалеко.

Магазинів тканин, так званих «мануфактур» – 13, хутряних крамниць – 6, взуттєвих мага-зинів – 18 закладів, магазинів із

мануфактура
Гуцульська вул. - Рівне

Доріота
12

13

КОВИН 10

ві магазини рекламували на всі боки товар.

Додам, що переважну частину державної реєстрації міських торгових та побутових закладів мав Рівненський окружний суд. Так, в документах Рівненського окружного суду за 1924-1939 роки, що зберігаються в Державному архіві Рівненської області, зазначена наступна кількість зареєстрованих торгових закладів, які функціонували у межах Волинського воєводства:

1. Магазинов готового одягу – 64,
2. Магазинов взуття – 88,
3. Магазинов шкіряних виробів – 138,
4. Магазинов галантереї – 258,
5. Магазинов та складів мануфактури – 201,

6. Магазинов колоніальних товарів (товарів імпортного виробництва) - 368.

Відповідно, власники магазинів отримували річні ліцензії на торгівлю певними товарами промислової групи. Для захищеності, зручності та власної важливості окремі категорії спеціалістів легкої промисловості та торгівлі об'єднувалися у так звані «цехи», тепер би їх назвали «приватними підприємствами. Обов'язковим був Статут, яким керувалися при роботі, наприклад, «Статут цеху об'єднаних кравців в Рівному», «Статут цеху шевців – християн в Рівному», «Статут цеху кравців – євреїв в Рівному» та інші.

Нагадаю, що кількість населення в Рівному станом на 1930 рік, за даними «Адресної книги», становила 57 288 мешканців.

Власне в «Адресній книзі» Рівного за 1930 рік також подається перелік торгових закладів міста, до прикладу, капелюшні магазини зосереджувалися, в основному, на вулиці 3 Травня (тепер Соборній) і було їх аж 11.

Капелюшний магазин пані Іздеберської М. знаходився по вулиці 3 Травня

продажу швейного обладнання – 2, кравців значилося 10 осіб. А магазинів, де можна було купити косметику та парфуми я нарахувала аж 44 ! Нагадаю, що мова йде про 1930 рік.

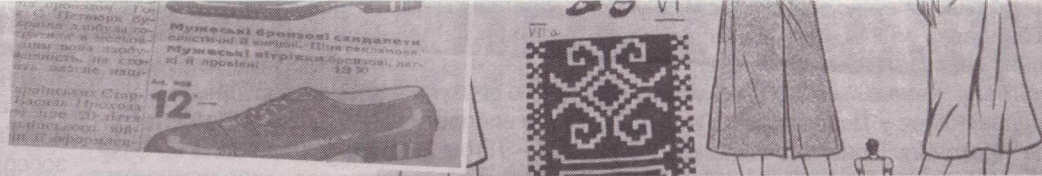
Власники намагалися зосередити бізнес в торговому центрі Рівного, власне, тенденції торгового менеджменту не змінилися і дотепер, та й торговий центр – там же ж.

Окремо хочу розповісти про фірми, які були зареєстровані в Рівному і займалися виготовленням та розповсюдженням предметів легкої промисловості. Фірма було багато, з гучними, європейськими назвами або за прізвищами власників. Наприклад, торгова фірма «Zinger Sewing Machine Company», яка спеціалізувалася на реалізації швейних машин; експортний Союз Польського текстилю мав адресу по вулиці Шосовій, 74 і займався виробництвом та продажем текстильного одягу; фірма чоловічого одягу «Szyk», власник Креплак І., торгові взуттєві Доми Ізраеля Бірнбаума і Ривки Дінер, склад тканин та хусток Шимона Бракера, «Pabiano» - оптова фірма, яка торгувала тканиною, галантерейна фірма Петка Л. та Хоришка А. та інші.

Власниками магазинів значилися одна-три особи різних національностей, в основному, поляки та євреї. Знаходилися вони в зручних для торгівлі вулицях 3 Травня, Замковій, Шкільній, Понятовського, Торговій і т. д.

Кравецькі, шевські майстерні реєструвалися та ліцензувалися, складали професійні Статуту, в яких вказувалися назва, адреса та напрямок їх діяльності.

Інша справа – коштували тканини та послуги з пошиття одягу населенню недорого. Я чудово пам'ятаю озвучені бабусею магічні слова «габардин», «шифон», «креп-жоржет», «крепдешин», тканини, з яких шилися феєричні наряди.

самі прекрасно вміли шити, вручну гаптувати комірці та манжети, плели светри, вишивали. Особлива увага приділялася вишиваному народному одягові, який також з задоволенням носили!

Старі фотографії наших городян не залишають нас байдужими, красиві, підтягнуті, з гонором люди. Рівняни дуже стильно одягалися. Обов'язковими були капелюхи та рукавички, причому, в будь-яку пору року. Літні капелюшки були виконані з якісної соломки або штивної тканини, рукавички обов'язково мереживні. Зимові аксесуари – обов'язкове хутро, якісна вовняна тканина та стильне взуття. До речі, окремих магазинів з продажу сумок не було, швидше, продавалися вони в магазинах галантереї.

Але повернуся до торгівлі одягом. Особливе місце належало методам продажу товару, якого було явно забагато, тобто пропозиція перевищувала потреби населення Рівного та околиць. Реклама на шпальтах рівненських газет закликала щось купити, одягнути, бути наймоднішим... В рекламі наголошувалося на те, що їх товар привезений чи то з Варшави, чи з Парижу, що додавало йому ваги як імпортному. Одна з реклам в рівненській газеті «Волинське слово» наголошувала:

«Магазин Г. Вугмейстера у Рівному по вулиці 3 Мая телефон 194 З okazji приходу весняно-літнього сезону!!!

На всі погодні умови, від найдешевших цін на різноманітний вибір свіжо отри-

- шовкові тканини, різноманітні маркізети і марокени
- швейцарські літні тканини
- меблевий плюш
- рушники, гобелени, диванні накидки і фіранки».

Жіночі журнали, які гортали наші бабусі в той далекий час, вчили вишивати народні блузки орнаментом, різноманітні гардероб фасонами одягу, шити та перешивати одяг з дорослих на дитячий. Все як сьогодні.

Існували в той час і модні покази, які проходилися у Львові та реклама яких також подавалася у пресі.

Люди старшого віку згадували, що продавці одягу, нудьгуючи, стояли біля власних магазинів, заохочуючи перехожих зайти в крамницю і тільки «подивитися» на щойно отриманий товар... Без нічого перехожий звіти не виходив. Якщо у нього не було грошей, товар пропонувався без них зі словами «потім занесеш», чим, звичайно, зобов'язував покупця. А чи потрібний був той товар – невідомо?

Кажуть, усе міняється – часи, мода, смаки, погляди. Одне за одним змінюються покоління, привносячи у кожен період історії щось своє. Проте є речі, які залишаються незмінними, незалежно від століття – бажання гарно та стильно виглядати. Загадковий «польський період» як незакінчений роман дає нам можливість фантазувати на цю тему...

Олена ГУМІНСЬКА,
старший науковий співробітник Державного архіву Рівненської області.

За матеріалами наукової бібліотеки ДАРО